COĞRAFYA Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU KOORDİNAT SİSTEMİ

COĞRAFİ KONUM

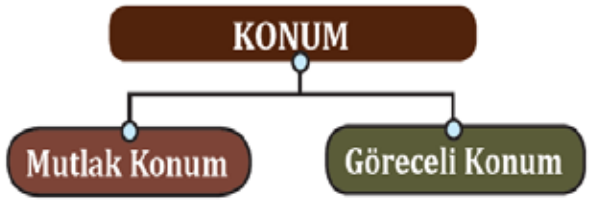
Konum, mutlak ve göreceli konum olarak ikiye ayrılır.

Mutlak Konum: Dünya üzerindeki bir alanın Ekvator'a ve Başlangıç Meridyeni'ne (Greenwich) göre konumunu ifade eder.

Bir alanın mutlak konumu belirlenirken o alanı sınırlandıran paralel ve meridyen değerleri kullanılır.

Göreceli Konum: Dünya üzerindeki bir yerin kıtalara, denizlere, boğaz ve kanallara, ülkelere, yer şekillerine, yer altı ve yer üstü zenginliklerine göre belirlenen konumudur.

Göreceli konum; iklim özellikleri, bitki örtüsü, tarım ürünleri, ekonomik faaliyetler, ulaşım, nüfus ve yerleşme özellikleri, jeopolitik ve jeostratejik özellikler gibi unsurlar üzerinde etkilidir.

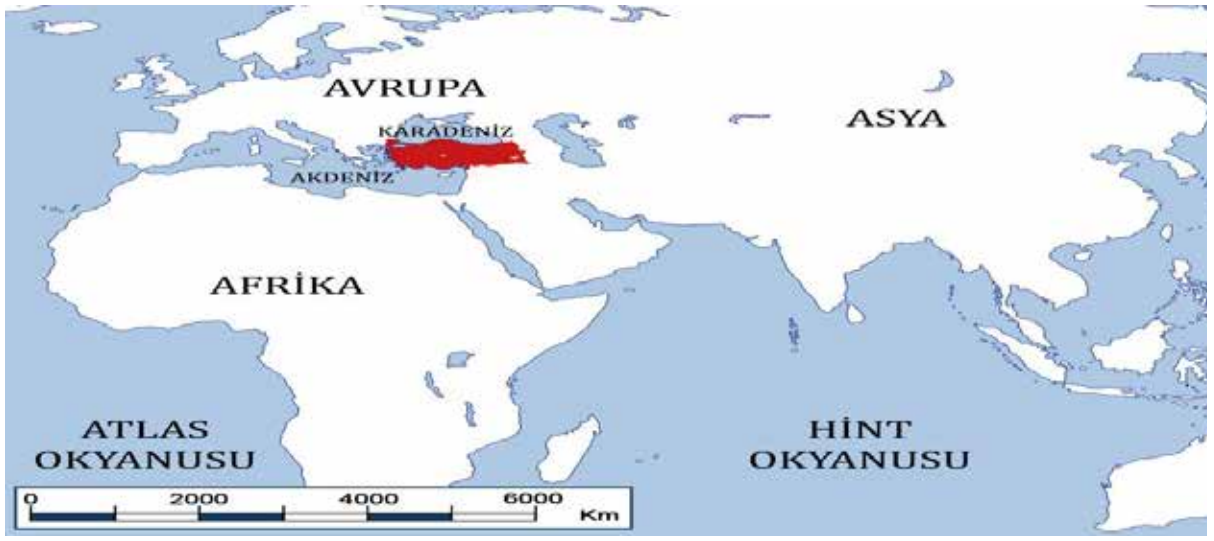
TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

A) Mutlak Konumu:

Türkiye, 36° kuzey enlemi ile 42° kuzey enlemi arasında ve 26° doğu boylamı ile 45° doğu boylamı arasında yer alır.

Şekil: Türkiye'nin Mutlak Konumu

Harita: Türkiye'nin göreceli konumu

Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de yer alır. Bu durum, Türkiye'nin güneyinden kuzeyine doğru gidildikçe bazı özelliklerin değişmesine neden olur. Bu özellikler şunlardır:

- Güneş ışınlarının yere düşme açısı azalır.
- Sıcaklık, enleme bağlı olarak azalır.
- Cisimlerin gölge boyu uzar.
- Deniz suyu tuzluluk oranı azalır.
- Kalıcı kar sınırı deniz seviyesine yaklaşır.
- Üzerinden geçen paralel dairelerinin boyları kısalır.
- Üzerinden geçen ardışık iki meridyen yayı arasındaki mesafe azalır.
- Türkiye, orta enlemlerde yer alır. Bu nedenle yıl içinde dört mevsimi belirgin olarak yaşar.
- Türkiye'nin kuzeyi ile güneyi arasındaki kuş uçumu uzaklık 666 km'dir.
- Türkiye'nin doğusu ile batısı arasındaki yerel saat farkı 76 dakikadır.
- Türkiye, 2 ve 3. saat dilimlerinde yer alır.

B) Göreceli Konumu:

Türkiye'nin göreceli konumunun kendisine sağladığı katkılar şunlardır:

- Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının birbirine en yakın olduğu yerde bulunması, Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarının rezerv miktarının fazla olduğu Orta Doğu ül-keleri ile sınır komşusu olması,
- Karadeniz'in çıkış noktaları olan İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı'na sahip olması,

Üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada ülkesi olması,

- Asya kıtası ile Avrupa kıtasını en kısa mesafede birbirine bağlayan transit ticaret yollarına ve enerji nakil hatlarına sahip olması,
- Jeolojik olarak genç oluşumlu bir ülke olması (Bu durumun Türkiye'ye etkileri: deprem riskinin fazla olması, sıcak su kaynaklarının fazla olması, yükselti ortalamasının fazla olması, yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi),
- Aynı anda sınırları içerisinde farklı iklim özelliklerinin birlikte etkili olması (Bu durumun Türkiye'ye etkileri ise şöyledir: bitki örtüsü ve tarım ürünü çeşitliliğinin fazla olması, farklı turizm etkinliklerinin yapılabilmesi, sınırları içerisinde farklı yaşam tarzlarının oluşması vb.)

SORULAR

SORU 1:

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin mutlak konumuyla ilgili değildir?

A) İskenderun Limanı'nın Sinop Limanı'ndan daha işlek olması
B) Hatay'daki gölge boylarının Samsun'dakinden kısa olması
C) 21 Haziran'da yaz mevsiminin başlaması
D) İzmir'in yerel saatinin Kars'tan geri olması
E) Antalya'nın Zonguldak'tan sıcak olması

Cevap: A

SORU 2:

- Aynı anda sınırları içerisinde farklı iklim özelliklerinin yaşanması.
- Ilıman kuşakta yer alması.

Yukarıda verilen ifadeler bir ülkenin hangi özelliğinin sonucudur?

A) Yer şekillerinin sade olmasının
B) Yarımada şeklinde olmasının
C) Göreceli ve mutlak konumunun
D) Genç yapılı nüfusa sahip olmasının
E) Turizm faaliyetlerinin gelişmiş olmasının

Cevap: C

SORU 3:

Aşağıdaki ifadelerden hangisi, sahip olunan coğrafi konumun Türkiye'ye sunduğu fırsatlardan biridir?

A) Türkiye'ye yakın coğrafyada bulunan bazı ülkelerin siyasi sorunlar yaşaması
B) Doğum oranlarının ülkemizde azalması
C) Ekonomide küresel dalgalanmaların yaşanması
D) Türkiye'nin zengin petrol yataklarına sahip ülkelere komşu olması
E) Türkiye'de yaşlı nüfusun artması

(Cevap D)

SORU 4:

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin mutlak konumuyla ilgili değildir?

A) Deprem riskinin fazla olması
B) Orta kuşakta bulunması
C) Aynı anda bir tane ulusal saatin kullanılması
D) Kuzey Yıldızı'nın görülmesi
E) Akdeniz iklim kuşağında yer alması

Cevap: A